

Bakgrunn for vedtak

Lårdal kraftverk

Tokke kommune i Telemark fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Vest-Telemark Kraftlag AS
Referanse	200707558
Dato	25.03.2015
Notatnummer	KSK-notat 50/2015
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Marthe Laureen Helland

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Vest-Telemark Kraftlag AS (VTK) har søkt om tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Lårdal kraftverk i Tokke kommune, Telemark fylke. Det er planlagt bygging av et elvekraftverk uten reguleringsmuligheter. Kraftverket vil utnytte et nedbørfelt på 57,8 km² i et ca. 232 meter høyt fall mellom kote 398 og kote 166. Planlagt installert effekt er forutsatt å bli 3,5 MW og beregnet årlig middelproduksjon ca. 8,7 GWh i et midlere år. Det er foreslått 35 l/s i minstevannføring hele året.

Kraftverket blir tilkoblet det eksisterende 22 kV distribusjonsnett som går øst for kraftstasjonen. Transformator og koblingsanlegget tilkobles i kraftstasjonen. Det blir lagt 22 kV kabler i rørtraseen og det er ikke planlagt nye luftledninger.

Tokke kommune er positive til etableringen av Lårdal kraftverk. Fylkesmannen i Telemark mener ut fra en helhetsvurdering i saken at den totale belastningen i kommunen og regionen må vurderes nøye i behandlingen av konsesjonsspørsmålet. De stiller seg tvilende til om fordelene ved tiltaket overstiger ulempene for allmenne og private interesser. Telemark fylkeskommune skriver at det regionale kulturminnevernet ikke har noen innvendinger mot at konsesjonsarbeidet igangsettes, og at de vil gi en endelig uttalelse når de varslede undersøkelser er gjennomført. Ut over dette har det kommet inn syv høringsuttalelser i saken. I flere av uttalelsene blir det ytret bekymring for at tiltakene vil føre til redusert vannføring i elva, og at dette kan ha negative konsekvenser for plante- og dyrelivet i området rundt Lårdalsåi. Videre blir det påpekt at søknadene må ses i sammenheng med de allerede regulerede vassdragene i området.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 8,7 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-14) har NVE klarert om lag 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

NVE har foretatt en samlet behandling av Lårdal og Lårdalsåi kraftverk med tilhørende nettilknytninger i Tokke kommune. Dette gir NVE en helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne interesser. Samlet høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre og gi mer grundige innspill på samlet belastning.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av kraftverkene vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter gitt at det utføres avbøtende tiltak som blant annet merking av rødlistede trær av typen ask og alm for å unngå unødvendig skade på disse ved anleggsarbeidet, og krav om minstevannføring. Under forutsetning av at de avbøtende tiltakene blir gjennomført mener NVE at konsekvensene kan reduseres i en slik grad at virkningene for allmenne og private interesser er akseptable.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at

kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Vest-Telemark Kraftlag AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Lårdal kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	5
NVEs vurdering	9
NVEs konklusjon	15
Forholdet til annet lovverk	15
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	17
Annet	19
Vedlegg – Detaljkart	20
.....	20

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Vest-Telemark Kraftlag AS, datert 30.04.2014:

«Søknad om konsesjon for bygging av Lårdal kraftverk i Tokke kommune

Vest-Telemark Kraftlag AS ynskjer å utnytte delar av vassfallet i Lårdalsåi i Tokke kommune i Telemark fylke (vassdragsnr. 016.BD3A og 016.BD3B), og søker med dette om følgjande løyve:

1. Etter vannressursloven, jf. 8, om løyve til:
 - Å bygge Lårdal Kraftverk (3,5 MW / 8,7 GWh) mellom kote 398 og 166.
2. Etter energiloven om løyve til:
 - Bygging og drift av Lårdal kraftverk med tilhørende koplingsanlegg og nettilkopling som skildra i søknaden.»

Lårdal kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	57,8
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	25,4
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	13,9
Middelvannføring	l/s	803
Alminnelig lavvannføring	l/s	23
5-persentil sommer (15.4-14.11)	l/s	11
5-persentil vinter (15.11-14.4)	l/s	87
Restvassoverføring	l/s	91
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	398
Avløp	moh.	166
Lengde på berørt elvestrekning	m	1350
Brutto fallhøyde	m	232
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,52
Slukeevne, maks	l/s	2000
Minste driftsvannføring	l/s	35
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	35
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	35
Tilløpsrør, diameter	mm	1000
Tunnel, tverrsnitt	m ²	
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1340
Installert effekt, maks	MW	3,5
Brukstid	timer	2500
MAGASIN		
Magasinvolym	m ³	1000
HRV	moh.	
LRV	moh.	
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	3,4

Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	5,3
Produksjon, årlig middel	GWh	8,7

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	33,4
Utbyggingspris	kr/kWh	3,84

Lårdal kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	4,0
Spenning	kV	3,3

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	4,0
Omsetning	kV/kV	3,3/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	Se kap. om nettilknytning s.5
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje el. jordkabel		Jordkabel

Om søker

Søker er Vest-Telemark Kraftlag AS (VTK). VTK har inngått en leieavtale med alle falleierene i vassdraget (jf. vedlegg 8 i søknad) som gir disse lov til å overta kraftverket på visse vilkår etter ei leietid på 40 år. VTK har tidligere sendt søknad om utbygging i det samme vassdraget, men av ulike grunner er disse blitt trukket.

Beskrivelse av området

Det omsøkte tiltaket ligger i Tokke kommune i Telemark fylke. Vassdraget har sitt nedbørfelt på nordsiden av innsjøen Bandak (72 moh.) og renner ut i Bandak ca. 10 km øst for kommunesenteret Dalen. Elva Lårdalsåi er lite synlig i landskapet, bortsett fra der elven blir krysset av veger med bru. Elva karakteriseres av flere strie stryk ned mot Bandak, med få kulper og rolige parti. I elva er det to markerte fossefall; Kvålofossen og Hommefossen.

Teknisk plan

Inntak

Det fremgår i søknad at det vil bli bygd en inntaksdam i betong rett oppstrøms Kvålofossen på om lag kote 398. Inntaksdammen vil ha en lengde på ca. 39 m og en høyde på 4m, og en utforming slik at den ikke øker faren for neddemning sammenlignet med naturlig nivå.

Vannvei

Rørgaten blir omtrent 1340 m lang og nedgravd eller tildekket hele vegen mellom inntaket og kraftstasjonen. Rørgaten vil ha en bredde på 5 m og følge vestsiden av elva.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen blir plassert på vestsida av elva på eiendommen 19/9, som er på motsatt side av elva til eiendomsgrensen mellom Skjelbreid Nordre og Skjelbreid Søndre.

Nettilknytning

Kraftverket blir tilkoblet det eksisterende 22 kV distribusjonsnettet som går øst for kraftstasjonen. VTK Nett har planer om å foreta en opprydning av det gamle distribusjonsnettet. Transformator (3,3 kV/22 kV) og koblingsanlegget tilkobles i kraftstasjonen. Det vil være kabelavganger i kraftstasjonsbygningen. Det blir lagt 22 kV kabler i rørtraséen og bygd nye nettstasjoner istedenfor gamle mastearrangement. Det er ikke planlagt nye luftlinjer. Nettilknytningen er planlagt i samarbeid med VTK Nett.

NVE vil påpeke at det i tillegg kreves en utbedring av koblingen mellom regionalnett og sentralnett i Lio transformatorstasjon for at det skal være nok nettkapasitet for kraftverkene i Lårdal og andre prosjekter i nærheten. NVE har mottatt søknad fra Statkraft om dette, og det antas at kapasitetsøkning her vil være på plass før en eventuell realisering av kraftverkene i Lårdal.

I e-post av 8.8.2014 skriver VTK at dersom begge kraftverkene får konsesjon vil VTK Nett se på nettilknytningen for begge kraftverkene samlet. Nettkostnadene for de to kraftverkene vil bli fordelt mellom kraftverkene. Dersom begge kraftverkene blir realisert vil det være behov for forsterking av høyspentnettet i Lårdal.

Veger

Det er planlagt en ny veg til kraftstasjonen langs vestsiden av elva fra sør. Ny veg vil ha en lengde på omtrent 300 m. Vegen vil også fungere som adkomstveg til inntaket til det planlagte Lårdalsåi kraftverk.

Massetak og deponi

Det fremgår i søknad at det ikke er nødvendig med permanent massedeponi. Eventuelle masseoverskudd vil bli benyttet til eget eller annen bruk i området i samsvar med offentlig godkjenning. Midlertidig lagring av masser vil bli i nærheten av rørgata etter avtale med grunneiere og offentlig godkjenning.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Tiltaket ligger i LNF-område med mulighet for spredt boligbygging.

Det fremgår i søknaden at Lårdalsbygda er markert som særlig verdifullt kulturlandskap i det kommunale planverket.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 25.09.2014 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen, turistforeningen. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider. Flere av høringsuttalelsene skiller ikke direkte mellom de to prosjektene i Lårdalsåi, men vurderer området i sin helhet.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Tokke kommune v/kommunestyret behandlet saken den 16.9.14. Kommunestyret fattet følgende vedtak:

«Tokke kommune er positive til utbygging av to småkraftverk i Lårdalsåi, og ber NVE gi konsesjon i tråd med praksis for småkraftverk med en minste vannføring lik den alminnelige lavvannsføringen, jf. vannressursloven § 10.

Kommunen mener det er viktig med en hjemmel for å kunne revidere konsesjonsvilkårene på lik linje med konsesjoner etter vassdragsreguleringsloven (30 år revisjonsintervall). Grunnen til dette er at Lårdalsåi er et sentralt og viktig landskapselement i bygda Lårdal, og det bør derfor være anledning for allmenne interesser å kreve revisjon av vilkår etter at kraftverkene har vært i drift i en slik periode».

Fylkesmannen i Telemark har i brev av 29.09.2014 uttalt:

«Vi meiner vassdragsnaturen i Tokke kommune i svært stor grad er utnytta til kraftproduksjon og at naturen er påført betydelege inngrep. Gjennom sitt bidrag er kommunen påført skade i vassdragsnaturen med de følger dette har på vassbiologi og naturinngrep. Gjennom Tokke-Vinje-reguleringa er kommunen ein av dei store leverandørane av kraft til det norske samfunnet. Vi meiner ut frå ei vurdering av heilheiten i saka at det totale belastninga i kommunen og regionen må vurderast nøyte i den komande behandlinga av konsesjonsspørsmålet knytt til Lårdalsåi.

Fylkesmannen stiller seg tvilsam til om fordelane av tiltaket overstig ulempene for allmenne og private interesser ut frå ei totalvurdering av samla påverknadar på vassdragsnaturen i Tokke kommune. Ulempene samla sett står etter vår meining ikkje i forhold til kraftproduksjonen på ca. 12,1 GWh som er samla produksjon frå dei omsøkte kraftverka.»

Fylkesmannen skriver at karplantefloraen i området er rik, og de mest verdifulle områdene er kantskogen langs elva og beitemarka på Skjelbei og Homme. Det er et rikt fugleliv i tiltakets influensområde, og både fossefall og vintererle er i hekketiden knyttet til Lårdalsåi. Fylkesmannen mener en redusert vannføring vil påvirke disse artene negativt. I tiltakets planområde er naturtypen bekkekløft registrert. Fylkesmannen mener det er nødvendig med en samlet belastning av bekkekløfter i kommunen og på regionalt nivå. Naturtypen er gitt verdi C (lokal verdi). Fylkesmannen påpeker at det er registrert rødlistearter langs vassdraget, blant annet ask (NT) og søstermarihand (VU).

Fylkesmannen mener tema som drenering og uttørring må vurderes i forbindelse med legging av rørgate i dyrka mark. De påpeker at klimaet i Lårdal er viktig for det lokale landbruket, og spesielt for produksjon av frukt. Fylkesmannen mener videre at påvirkningen på kulturlandskapet ikke er tilstrekkelig vurdert.

Telemark fylkeskommune har i brev av 09.09.2014 uttalt:

«Det regionale kulturminnevernet har ingen innvendingar til at konsesjonsarbeidet blir sett i gang. Det er likevel uavklart om tiltaka er i konflikt med regionale og/ eller nasjonale arealbruksinteresser

(fortrinnsvis automatisk freda kulturminne). Telemark fylkeskommune vil av den grunnen ikkje gje endeleg uttale før undersøkingane etter kulturminnelova § 9 er oppfylt, dvs. at dei varsla undersøkingane er gjennomført for både Lårdalsåi kraftverk og Lårdal kraftverk.

Omsyn til friluftslivsinteresser:

Det er ikkje registrert at området har spesielle kvalitetar mtp. friluftsliv, eller at det er statleg sikra friluftslivsområder som blir råka.

Terrenginngrepa vil ikkje være av ein slik karakter at det vil minske natur/ og friluftslivskvalitetane. Vi ser det slik at tiltaka isolert sett ikkje vil komme i særleg stor konflikt med friluftslivinteressene.

Det er viktig at terrenginngrep gjerast så skånsomt som mogleg og at ein legg til rette for fortsatt ferdsle og friluftsliv etter anleggsperioden.»

I brev av 4.11.2014 skriver Telemark fylkeskommune at de ikke har opplysninger i sine arkiver om automatisk fredete kulturminner innenfor planområdene. Deres kunnskap om kulturminner i nærområdet samt en vurdering av landskap og terreng, tilsier imidlertid at slike kan være bevart. I henhold til kulturminneloven § 9 må fylkeskommunen derfor utføre en arkeologisk registrering før de kan gi en endelig uttalelse til søknaden. Videre skriver de at det regionale kulturminnevernet ikke har noen innvendinger mot at konsesjonsarbeidet igangsettes, og at de vil gi en endelig uttalelse når de varslende undersøkelser er gjennomført.

Statens vegvesen har i brev av 07.08.2014 uttalt at dersom det gis konsesjon til kraftverkene i Lårdalsåi må det legges vekt på trafikk og trafikksikkerhet ved plassering og utforming av nye avkjørsler i detaljplanlegging av tiltaket. Det må søkes om lov til nye avkjøringer, og eventuelt til utvidet bruk av eksisterende avkjøringer til/ fra Fv. 802.

Motstandsgruppen «Nei til utbygging av Lårdalsåi» uttaler i brev av 20.09.2014 at de er i imot en utbygging av kraftverk i Lårdalsåi. De mener en realisering av kraftverkene ikke vil gi en fremtidstro eller optimisme i en bygd som allerede har mistet flere kommunale tilbud de siste årene.

Kraftverkene i Lårdalsåi vil ifølge gruppen medføre betydelige virkninger for naturmangfoldet, kulturminner, kulturlandskapet og friluftslivet i Lårdalsbygda. Det legges spesielt vekt på Gamlevegen som går langs det berørte vassdraget, som har et potensial til å bli en fin turveg med unike naturopplevelser.

De største negative virkningene er knyttet til redusering av vannføring i vassdraget noe som de mener spesielt vil merkes på Hommefossen. Naturen langs vassdraget beskrives som en egen oase med et helt unikt klima til glede for fastboende og tilreisende. De mener en minste vannføring på 35 l/s vil medføre betydelige negative virkninger for plante, dyre- og fuglelivet langs vassdraget. Gruppen påpeker at Lårdal er den eneste bygda i Tokke kommune som har et større vassdrag som ikke er direkte berørt av kraftutbygging.

Tokke Jeger- og fiskeforbund har i brev av 22.09.2014 uttalt:

«Tokke JFF er svært bekymret, og ønsker ikke ytterligere negativ påvirkning av det biologiske mangfoldet som fremdeles finnes i området. Vi ber om at hver enkelt søknad ikke blir behandlet isolert, men vurderes i et samlet helhetsperspektiv for hele området.

Hensynet til å bevare unike naturverdier må veie tungt. Vi ber derfor NVE om å fraråde utbygging og heller fremme initiativ til at det rike og spesielle arts mangfoldet i området blir ivaretatt i eksisterende vannplaner.»

Tokke JFF opplyser om at temperaturen i Lårdal er endret ved lavere vanntemperatur i Bandak sommertid og høyere vanntemperatur i Bandak vintertid. Grunnen til denne endringen er tapping av bunnvann fra et høyereliggende magasin til Lio kraftverk og Tokke1. Fremfor å ødelegge Lårdalsåi enda mer mener Tokke JFF at man heller bør fremskynde arbeidet med å se om de eksisterende skadevirkningene ved Tokke-Vinjeutbyggingen kan reduseres.

Tokke JFF mener virkninger for naturmangfold er undervurdert i konsekvensutredningene for begge kraftverkene. Tokke JFF mener det er nødvendig å se på det totale omfanget av flere vannkraftutbygginger i området, og at Lårdalsåi er en av de siste bekkene som fremdeles har naturlig vannføring i Vest-Telemark.

Norges Jeger- og fiskeforbund (NJFF) har i brev av 22.09.2014 uttalt:

«Vi oppfatter at forundersøkelsene konkluderer med ne liten/middels negativ effekt på biologisk mangfold. Vannet i elva vil reduseres vesentlig gjennom hele året og dette vil selvsagt ha negative konsekvenser for registrert dyreliv i og langs elva i tillegg til at det kan få konsekvenser for karplanter, mose og lavflora, fisk osv. Når det gjelder bestanden av fisk i elva så er denne karakterisert med liten betydning og elva er av en slik karakter at det foregår et svært begrenset fiske. Dette er så langt vi har kunnskap om riktig.

Ser vi på omfanget av utbygginger av vannkraft i Tokke kommune som helhet finner vi at det er svært lite uberørte vassdrag igjen. Lårdalsåi er slik vi forstår det et av de siste vassdragene i kommunen som ennå ikke er utbygd og som har en naturlig vannføring. Det er søkt om utbygginger tidligere, men søknadene er trukket tilbake. Tokke JFF lister i sin uttalelse opp en rekke vassdrag som er regulerte og mener ut ifra dette at søknader om nye utbygginger må sees i sammenheng med dette. NJFF Telemark støtter Tokke JFF sine vurderinger til dette. Området som berøres er artsrikt med flere rødlista arter dokumentert og vi er forpliktet til å ta vare på slikt arts mangfold. Konsekvensene av en utbygging er usikre og derfor bør føre-var-prinsippet gjelde og vassdraget bør, slik vi ser det, bevares som det er i dag.»

Norges jeger- og fiskerforbund - Telemark skriver i brev av 22.9.14 at de slutter seg til Tokke JFF sin uttalelse til utbygging av kraftverkene i Lårdalsåi, og påpeker det samme som Norges- jeger og fiskeforbund (NJFF).

Naturvernforbundet i Telemark skriver i brev av 22.09.2014 at de er imot en utbygging av kraftverk i Lårdalsåi. De påpeker at en betydelig del av innbyggerne i Lårdal er imot utbygging, og at det ikke er gitt at en slik utbygging er i kommunens og innbyggernes interesse. Videre påpeker de at Lårdalsbygda er unik med et tilnærmet intakt tradisjonelt bygdemiljø, og at det ikke er mange slike igjen i Vest-Telemark. De skriver at myndighetene burde heve avgiftene på fossil energi, i stedet for å subsidiere utbygging av kraftverk ved bruk av grønne sertifikater.

Telemark turistforening (TTF) skriver i brev av 07.10.2014 at de er imot en utbygging av kraftverk i Lårdalsåi. TTF mener Lårdalsåi er et viktig element i det verdifulle og spesielle kulturlandskapet som Lårdal representerer. TTF påpeker at Lårdalsåi er den naturlige hovedfaktoren til et rikt plante- og dyreliv i området. Ved en eventuell utbygging av begge småkraftverkene vil disse artene forsvinne eller bli sterkt reduserte på grunn av betydelig mindre vannføring. Naturlige og viktige flomtopper vil

og bli eliminerte. Videre skriver TTF at Lårdalsåi har en stor opplevelses- og rekreasjonsverdi for lokalsamfunnet og tilreisende. TTF tror ikke irreversible inngrep i naturen slik småkraftverkene representerer, er løsningen på de utfordringene Lårdalsbygda har i forhold til fremtidig bosetning og næringsvirksomhet. I et samfunnsmessig perspektiv mener TTF at det er en kortsiktig avbøting på en nåsituasjon å ødelegge verdifulle naturverdier. TFF mener føre-var-prinsippet bør legges til grunn.

Ingeborg Hetland skriver i brev av 15.09.2014 at VTK har ikke tatt kontakt med grunneier om eventuell utnyttelse av eiendom for etablering av atkomstveg (gnr. 20/bnr 2).

Tilleggsopplysninger etter høringsrunde:

I brev av 10.12.2014 skriver VTK at de har etter møte med grunneier og falleier Ingeborg Hetland, kommet frem til en avtale der utnyttelse av eiendom og etablering av adkomstveg skal avklares gjennom minnelig avtale eller skjønn etter at en eventuell konsesjon er gitt.

NVEs vurdering

Der hvor NVE har vurdert det som relevant er det gjort en samlet vurdering av begge de omsøkte kraftverkene i Lårdalsåi.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Lårdal kraftverk utnytter tilsiget fra et nedbørfelt på 57,8 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 803 l/s. Effektiv innsjøprosent er på 1,1 % og nedbørfeltet har ingen breandel. Flommer oppstår som regel i forbindelse med snøsmelting om våren eller som følge av kraftig nedbør i høstsesongen. Lavvannføringer inntreffer som regel i vintersesongen alternativt midt på sommeren.

Vi bemerker at søker har brukt varighetskurver med sesongene 15.11-14.4 og 15.4-14.11 til å beregne lavvannføringer. Dette avviker fra det som er de vanlige sesongene (1.10-30-4 og 1.5-30-9). NVE har beregnet at 5-persentil sommer- og vintervannføring etter inndeling i vanlige sesonger vil være på henholdsvis 41 og 58 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 42 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 2,0 m³/s og minste driftsvannføring 0,1 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 35 l/s hele året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 72 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon. Det vil være en restvannføring på omtrent 91 l/s like oppstrøms kraftstasjonen over året. Det vil altså i perioder være vesentlig vassføring, og i flomperioder vil det ikke være stor forskjell fra dagens tilstand i vassføringen.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 250 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 35 l/s, vil dette gi en restvannføring på ca. 91 l/s i middelverdi over året like oppstrøms kraftstasjonen. Om lag 22 % av vannføringen vil gå som overløp forbi inntaket og 6 % som minstevannføring. Det meste av overløpet vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen.

NVE mener at omsøkt slukeevne ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Produksjon og kostnader

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader for Lårdal kraftverk. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Kraftverket er beregnet til å ha en kostnad på rundt 33,4 mill. kroner med dagens kostnadsnivå. Dette gir en spesifikk utbyggingskostnad på omtrent 3,8 kr/kWh. Vi vil påpeke at det er noe usikkerhet i kostnadsberegninger i en søknadsfase. Sikre kostnader får en når det er innhentet anbud og tilbud, og evt. anleggsbidrag er endelig fastsatt. Det er vanligvis på dette grunnlaget at søker foretar en endelig investeringsbeslutning.

Naturmangfold

Arter og naturtyper

Det fremgår av rapport for biologisk mangfold at det i influensområdene til Lårdal og Lårdalsåi kraftverk er registrert enkelte verdifulle naturtyper. Siden kraftverkene er lokalisert rett ved hverandre og dermed har overlappende influensområder, inngår de fleste naturtypene i begge tiltakenes influensområder. Et unntak er imidlertid bekkekløft, som kun er registrert innenfor planområdet til Lårdal kraftverk. Det er registrert bekkekløft på begge sider av Homme bru/ fylkesveg 802: Det er en smal bekkekløft som skjærer seg markert ned i fjellet. Bekkekløften har innslag av foss og fossesprøytsone. Berggrunnen består av gabbro. I Bekkekløftprosjektet (Evju mfl. 2011) er bekkekløften vurdert til å ha lokal verdi (C). I følge Direktoratet for naturforvaltnings (nå Miljødirektoratet) Håndbok 13 vil velutviklede bekkekløfter alltid regnes som svært viktige (A) eller viktige (B). Redusert verdi i dette tilfellet er i fagrapporten begrunnet med at naturtypen dekker et relativt lite areal.

På begge sider av Lårdalsåi er det mye gråorheggeskog og blandingsskog. Ask (NT) er et dominerende treslag og flere av trærne preges av å være styvingstrær. På østsiden av elvedraget er deler av skogen inngjerdet til beite av storfe og sau. På vestsiden er skogen avgrenset mot stein og blokkmark som markerer nedre grense av innmark. På vestsiden ligger også flere rester av rørgater og nedlagte kraftstasjoner fra tidligere kraftverk. Hele feltsjiktet er generelt rikt med mye blåveis, og andre kravfulle arter som kraftfiol, fjellrapp og trollbær. Karplantefloraen er spesielt rik i kantskogen langs vassdraget og på beitemarkene på Skjelbrei og Homme. Det er ikke gjort spesielle funn av sopp, lav og moser. I området hvor naturtypen bekkekløft og bergvegg er registrert er det en stor variasjon i treslag med innslag av edelløvtrær som ask (NT), alm (NT), lind og hassel. På bergveggene finnes det blant annet flatfelmose, svartburkne, skjørlok og lodnebregne.

NVE mener at en skånsom utbygging med de avbøtende tiltak som er skissert i søknaden, gjør at tiltaket ikke vil medføre vesentlige negative virkninger for artene som er registret i influensområdet, eller den registrerte bekkekløften som sådan. De rødlistede artene alm og ask forekommer i store deler av influensområdet. Artene er rødlistede siden det forventes en sterk bestandsreduksjon grunnet de innførte soppsykdommene almesyke og askeskuddssyke. Verdiene på trærne er enda høyere enn normalt når trærne er styvede. Styvede trær er viktige leveområder for mange sopp, lav, moser og insekter. NVE mener tiltakets virkninger for artene begrenser seg til de tekniske inngrepene ved arealene som blir berørt av anleggsarbeidet, og at det vil være lett å merke opp trærne ved detaljstikking av rørgatetraseen slik at man kan søke å unngå å felle disse. NVE mener dersom det gis konsesjon til tiltaket kan det settes vilkår om at man skal søke å unngå skade på ask og alm og i særlig grad ta hensyn til styvede trær. Med et slik vilkår vil ikke kraftverket føre til vesentlige negative virkninger for de rødlistede artene ask og alm.

Det er observert fossekall i nederste del av bekkekløften. Arten bruker elva til fødesøk og er dermed avhengig av at det er en viss produksjon av bunndyr og vannlevende insekter. Arten er avhengig av å finne skjulte hekkeplasser i elveløpet. NVE mener at med tilstrekkelig minstevannføring vil det omsøkte kraftverket ha begrensende og akseptable konsekvenser for en slik vanntilknyttet art.

Ørret fra Bandakvannet bruker Lårdalselva som gyteområde ca. 100 m oppover elva. Lårdal kraftverk vil ligge ovenfor dette området. Det er også observert bekkeniøye i elva. Innenfor den berørte elvestrekningen er fiskebestanden hovedsakelig stasjonær bekkeørret. Det fremgår i fagrapporten at elva tidligere har hatt ål i seg, men at de siste årene har blitt en svært sjelden art i Vestvatna ved Bandak. Det er ikke registrert elvemusling i elva. NVE vil påpeke at redusert vannføring vil kunne redusere mattilgang for bekkeørret og fossekall, noe som kan føre til lavere bestandstetthet av disse artene. Selv om tettheten av ørret sannsynligvis vil gå ned, vet man at *NVE-rapport 31/2014* at ørret vil kunne gyte på fraførte strekninger dersom det slippes tilstrekkelig minstevannføring.

Det fremgår av rapporten at det tidligere er registret søstermarihand (VU) i øvre del av rørgatetraseen. Det har tidligere vært rike forekomster av denne arten på nedsiden av fylkesveg 802 vest for Homme bru. I dag ser det ut som at lokaliteten er grodd igjen, og at området blir dominert av blant annet kystbjønnekjeks. NVE mener dersom det gis konsesjon til tiltaket kan det settes vilkår om at planområdet befares med en biolog for å kartlegge eventuelle forekomster av søstermarihand før detaljstikking av rørgatetrase utføres. Med dette vilkåret vil ikke tiltaket føre til vesentlige negative virkninger for arten.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere det planlagte tiltaket opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Lårdal kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, rapport om biologisk mangfold, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 03.02.2015. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Lårdal kraftverk er det et område med naturtypen bekkekløft (lokal verdi – C), samt områder der arter som ask (NT), alm (NT), søstermarihand (VU) er registret. En eventuell utbygging av Lårdalselva vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 gitt at det utføres avbøtende tiltak som kartlegging og merking av forekomster før detaljstikking av rørrase og kraftstasjon, og at det settes krav om tilstrekkelig minstevannføring.

NVE har også sett på virkningene av Lårdal kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på biologisk mangfold. Lårdalsåi kraftverk er planlagt i samme vassdrag som Lårdal kraftverk, der inntaksdammen til Lårdalsåi kraftverk planlegges rett under kraftstasjonen til Lårdal kraftverk. Disse sakene er behandlet parallelt og den samlede belastningen av de to tiltakene på økosystemet og naturmangfoldet er vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap og friluftsliv

Planområdene til Lårdal og Lårdalsåi kraftverk inngår ifølge Nasjonalt referansesystem for landskap (Skog og landskap, 2005) i landskapsregion 12 – Dal og fjellbygdene i Telemark og Aust-Agder. Lårdalselva går tvers gjennom kulturlandskapet i Lårdalsbygda og ned til Bandak. Vassdraget er karakterisert av strie stryk med nesten ingen kulper og rolige parti. Vassdraget er lite synlig i landskapet på grunn av tett skog og ulendt terreng, men blir synlig i de partiene der vegen krysser elva som ved Hommefossen. Flere høringsinstanser nevner Hommefossen i sin uttalelse, og at de største negative virkningene vil være knyttet til reduisering av vannføring i fossen. Rett nedenfor Hommefossen lager elven en markert bekkekløft i fjellet.

Motstandsgruppen «Nei til utbygging av Lårdalsåi» mener en realisering av småkraftverkene i Lårdalsåi vil medføre betydelige negative virkninger for kulturlandskapet og friluftslivet i Lårdal. De mener Gamlevegen som går langs vassdraget har et høyt potensial for å bli en fin turveg med unike naturopplevelser. De mener en realisering av kraftverkene vil være en hindring for å utnytte av dette potensialet. Fylkeskommunen mener derimot at terrenginngrepene ikke vil være av en slik karakter at de vil påvirke negativt natur- og friluftslivsaktiviteter i området.

Etter NVEs vurdering vil ikke de planlagte småkraftverkene medføre betydelige negative virkninger for landskap og friluftsliv i området, da det berørte vassdraget og planlagt trasé for rørgate er lite synlig i landskapet i dag. Med tiltak som naturlig revegetering der rørgaten nedgraves i tillegg til krav om minstevannføring, vil virkningene for landskap og friluftsliv etter vårt syn reduseres til et akseptabelt nivå.

Kulturminner

I OEDs *Retningslinjer for små vannkraftverk* fremgår det at det skal generelt vises varsomhet med inngrep i verdifulle kulturmiljø og områder med kulturminner. Det kan ikke utføres tiltak som kan skade fredete kulturminner uten tillatelse fra kulturminnemyndighetene. Det står også at inngrep som bryter med landskapets og kulturmiljøets egenart og verdi, og som kan influere negativt på stedsidentiteten bør unngås.

Det fremgår i søknadene at det er registret flere kulturminner i nærheten av det berørte vassdraget. Lårdalselva renner gjennom et gammelt kulturlandskap med mange nyere og eldre kulturminner. Flere av de registeret kulturminnene er knyttet til vassdraget, som tidligere sagbruk, kvernhus og kraftverk. Det er til sammen rester fra fire kraftstasjoner langs det berørte vassdraget. Den gamle Lårdalsvegen er et av kulturminnene som er omtalt i søknadene. Vegen har vært den gamle hovedvegen til kirken og bryggen i Lårdal og ligger langs vassdraget. Vegen kommer mest til syne i nord på Homme. I søknadene fremgår det at registrerte kulturminner langs omsøkte rørgatetraseer, adkomstveger og kraftstasjoner skal unngås ved en eventuell utbygging av vannkraftverkene.

Fylkeskommunen skriver i brev av 4.11.2014 at de ikke har opplysninger om automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet. Deres kunnskap om kulturminner i nærområdet samt en vurdering av landskap og terreng, tilsier imidlertid at slike kan være bevart.

Dersom det gis konsesjon til tiltaket vil det følge av standardvilkår for kulturminner at konsesjonær plikter å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner. NVE mener dette kan utføres før innsending av detaljplan dersom det gis konsesjon. Byggearbeid kan da legges slik at de unngår å skade verdifull kulturminner. NVE mener dermed at hensynet til kulturminner ikke blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet, og at eventuelle ulemper kan avbøtes gjennom justering av røtraseen under detaljplanlegging av anlegget.

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Lårdalsåi har et innlandspreget klima med lange, kalde vintre og korte, varme somre. Det faller mest nedbør i oktober og minst i april. Årsmiddeltemperaturen er ca. 5 grader, og det er kaldest i februar og varmest i juli. Ved en utbygging vil elvestrekningen til tider kunne få redusert vannføring, noe som kan føre til høyere temperatur i vannet om sommeren, og spesielt i tørrår. Om vinteren vil vannet i elva kunne bli fortere nedkjølt. Det kan tidvis være svært liten vannføring i elva på vinterstid, og i perioder vil det kun være minstevannføring fra inntaket og et stykke ned i elva. I slike perioder må kraftverket stå og alt vannet vil bli sluppet forbi, slik at vannføringen blir naturlig. Islegging av elva forekommer i dag, men i milde perioder er elva også åpen. På de slakere strekningene kan redusert vannføring medføre at det fryser et «lokk» over elva, med rennende vann under. NVE slutter seg til tiltakshavernes vurdering om at kraftverkets virkninger på vanntemperatur, is og lokalklima vurderes som små.

Flom, ras og skred

Vassdragets nedre del er til dels utsatt i ekstreme flommer, og det har forekommet flere skadeflommer opp gjennom tidene. Da terrenget er bratt med et markert elveløp er det hovedsakelig snakk om erosjonsskader og i mindre grad oversvømming av areal. På grunn av de bratte partiene kan det forekomme sedimentære avrenninger i anleggsperioden ved dårlige værforhold. Arbeidet med rørgatetraseen i disse områdene må gjennomføres slik at skadeomfanget blir minimalt. Det fremgår av søknaden at kraftverket ikke vil ha noen negativ effekt i flomsituasjoner.

Tiltakshaver har vurdert faren for snøras og steinsprang etter NVE sitt skredatlas. I atlaset er området rundt Lårdalsåi karakterisert som et mulig utløsningsområde for snøras. Karakteriseringen er imidlertid gjort på et generelt grunnlag og vurderes som lite nøyaktig. Det finnes ikke kvikkleire i området. Maksimal vannføring er ikke beskrevet i den hydrologiske rapporten. På grunn av topografien i området er risikoen for skader regnet som liten.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Grunnvann

Ingen tunneler skal sprenges, og det er heller ingen andre planlagte inngrep som skulle medføre fare for utilsiktet drenering av grunnvann og/eller overflatevann.

Konsekvenser av kraftlinjer

Kraftverket vil bli tilkoblet eksisterende 22 kV luftledning som går øst for kraftstasjonen. Det er planlagt å kable 22 kV ledning i rørgatetraseen. Det er ikke planlagt nye luftlinjer i forbindelse med nettilknytning av kraftverket. Virkningene av nettilknytningen vurderes derfor å være ubetydelige.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Lårdal kraftverk vil gi 8,7 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som normal for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til aksjonærene i selskapet, som er grunneierne i utbyggingsområdet, og generere skatteinntekter. Tokke kommune har innført eiendomsskatt på «verk og bruk», noe som medfører at kommunen vil motta inntil 0,7 % av liknet prosjektverdi hvert år. Videre vil Lårdal kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetting. NVE viser ellers til søknad om Lårdalsåi kraftverk der tiltakshaver har estimert at anleggsarbeidet, som vil vare i 1-1,5 år, vil gi 3-6 arbeidsplasser, avhengig av årstid. Vi mener noe av de samme virkningene kan gjøres gjeldende også for Lårdal kraftverk.

Samlet belastning

Flere av høringsinstansene påpeker at det er nødvendig med en vurdering av samlet belastning av flere vannkraftutbygginger på både regionalt og kommunalt nivå. NVE vil i den sammenheng påpeke at det er igangsatt en revisjon av konsesjonsvilkår for Tokke-Vinjereguleringen. En vilkårsrevisjon gir myndighetene mulighet til å sette nye vilkår for å redusere miljøskader som er oppstått som følge av utbygging.

Etter NVEs vurdering er virkningene av Lårdal og Lårdalsåi kraftverk begrenset, da virkningene ikke strekker seg utover tiltakenes influensområde. Vi har derfor i dag gitt tillatelse til Lårdal kraftverk. For vedtak i denne saken viser vi til konklusjonen nedenfor.

Oppsummering

NVE har foretatt en samlet behandling av Lårdal og Lårdalsåi kraftverk med tilhørende nettilknytninger i Tokke kommune.

En samlet behandling av sakene er valgt får å gjøre det enklere for NVE å vurdere samlet belastning av de konsesjonssøkte tiltakene og gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne interesser. Samlet høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre og gi mer grundige innspill på samlet belastning. Under behandling av de to søknadene har NVE vurdert hver enkelt sak for seg og vurdert samlet der hvor NVE har funnet dette relevant.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av kraftverkene vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter gitt avbøtende tiltak. Under forutsetning av at de avbøtende tiltakene blir gjennomført mener NVE at konsekvensene kan reduseres i en slik grad at virkningene for allmenne og private interesser er akseptable.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Vest-Telemark Kraftlag AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Lårdal kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Tiltakshaver har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer tilknytning til eksisterende 22 kV distribusjonsnett. Nettilknytningen er planlagt i samarbeid med VTK Nett som har planer om å foreta en opprydning av det gamle distribusjonsnettet. Det blir lagt 22 kV kabler gjennom kraftverkets rørgatetrase (ca. 1340 m). Tilkoblingen til distribusjonsnettet vil være i kraftstasjonen og det vil bli kabelavganger i bygningen.

Virkningene av nettilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

Vest-Telemark Kraftlag AS er områdekonsesjonær og skal ifølge søknaden stå for bygging og drift av anlegget. Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Dersom tiltakshaver ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

Tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jamfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring (lavvannføringer er NVEs egne beregninger):

Middelvannføring	l/s	803
Alminnelig lavvannføring	l/s	42
5-persentil sommer	l/s	41
5-persentil vinter	l/s	58
Maksimal slukeevne	m ³ /s	2,0
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	250
Minste driftsvannføring	m ³ /s	0,1

Det er i søknaden foreslått å slippe en minstevannføring på 35 l/s hele året. Kommunen mener at det må slippes en minstevannføring lik alminnelig lavvannføring. «Nei til utbygging av Lårdalsåi» kommenterer at søkers foreslåtte minstevannføring på 35 l/s vil medføre betydelige negative virkninger for plante, dyre- og fuglelivet langs elva og at Hommefossen vil bli redusert.

NVE mener i likhet med søker at det må slippes minstevannføring hele året av hensyn til bunnfauna og fisk i elva og vanntilknyttede fuglearter som fossefall og vintererle. Vannslippet må etter NVEs oppfatning være stort nok til at elveleiet får et vanddekket areal og en vannhastighet slik at det akvatiske miljøet kan opprettholdes i tilstrekkelig grad. Videre må synlige deler at utbyggingsstrekningen og Hommefossen fortsatt kunne framstå som et landskapselement i bygda etter at kraftverket er kommet i drift. Minstevannføringen må derfor være større enn søkers forslag.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på 50 l/s hele året. Dette kan redusere kraftproduksjonen i et normalår med ca. 0,30 GWh slik at årsproduksjonen da vil bli 8,4 GWh/år.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi. Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionskontor i Tønsberg og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jamfør våre merknader under avsnittet "Forholdet til energiloven".

Angående forholdet til kulturminner vises det til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak	Inntaket plasseres slik som vist i reviderte planer av 30.04.2014. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Vannveg består av nedgravd rørgate på hele strekningen. Det skal tas tilbørlig hensyn til kulturminner.
Kraftstasjon	Kraftstasjonen skal plasseres i tråd med det som er oppgitt i søknaden, men nøyaktig plassering kan justeres ved detaljplan.
Største slukeevne	Søknaden oppgir 2000 l/s
Minste driftsvannføring	Søknaden oppgir 100 l/s
Antall turbiner/turbintype	Ikke oppgitt.
Vei	Midlertidige og permanente veger skal bygges i tråd med det som er oppgitt i søknaden, men kan justeres i forbindelse med detaljplan.
Avbøtende tiltak	Tiltakshaver skal søke å unngå skade på ask og alm og i særlig grad ta hensyn til styvede trær. Planområdet må befares med en biolog for å kartlegge eventuelle forekomster av søstermarihand før detaljstikking av rørgatetrase utføres.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8 (jamfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Annet*Krav fra Statens Vegvesen*

Statens Vegvesen påpeker i brev av 7.8.14 at det må søkes om lov til nye avkjøringer og eventuelt utvidet bruk av eksisterende avkjøringer til/ fra Fv. 802. NVE vil gjøre tiltakshaver oppmerksom på dette.

Revisjon av vilkår

Tokke kommune mener det er nødvendig med en hjemmel for å kunne revidere konsesjonsvilkårene på lik linje med konsesjoner etter vassdragsreguleringsloven, med 30 års revisjonsintervall. NVE vil påpeke at dette ikke er vanlig praksis, og at det heller ikke foreligger noen særlige grunner for å pålegge dette i denne saken.

Vedlegg – Detaljkart

